

REPUBLIKA SLOVENIJA

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

Dunajska cesta 22, 1000 Ljubljana

T: 01 230 9730

www.ip-rs.si

gp.ip@ip-rs.si

Številka: 07144-2/2023/5

Datum: 18. 1. 2024

USTAVNO SODIŠČE REPUBLIKE SLOVENIJE

Beethovnova 10

1000 Ljubljana

Informacijski pooblaščenec (v nadaljevanju IP) na podlagi šeste alineje prvega odstavka 23.a člena Zakona o ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21; v nadaljevanju ZUstS) v zvezi s pritožbeno zadevo zaradi kršitve pravice do izbrisa osebnih podatkov, ki jo vodi pod številko 07144-2/2023, na Ustavno sodišče Republike Slovenije (v nadaljevanju Ustavno sodišče) vlaga

ZAHTEVO ZA OCENO USTAVNOSTI

129. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije

O b r a z l o ž i t e v

Dejansko stanje in procesne predpostavke za vložitev zahteve

Na podlagi šeste alineje prvega odstavka 23.a člena ZUstS IP z zahtevo začne postopek za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa, če nastane vprašanje ustavnosti ali zakonitosti v zvezi s postopkom, katerega vodi.

IP pod številko 07144-2/2023 na podlagi prvega odstavka 27. člena Zakona o varstvu osebnih podatkov na področju obravnavanja kaznivih dejanj (Uradni list RS, št. 177/20; v nadaljevanju ZVOPOKD) vodi pritožbeni postopek zaradi kršitve pravice do izbrisa osebnih podatkov po drugem odstavku 26. člena ZVOPOKD iz evidence kaznivih dejanj po 1. točki drugega odstavka 123. člena Zakona o nalogah in pooblastilih policije (Uradni list RS, št. 15/13, 23/15 – popr., 10/17, 46/19 – odl. US, 47/19 in 153/21 – odl. US; v nadaljevanju ZNPPol).

Dejansko stanje, relevantno za odločanje v tem postopku, je naslednje. Posameznik je ... pri policiji vložil zahtevo za izbris osebnih podatkov iz evidence kaznivih dejanj z utemeljitvijo, da ni več pravne podlage za njihovo hrambo. Navedel je, da je bil v ... zadevah, ki se nanašajo nanj, izdan sklep o zavrženju kazenske ovadbe oziroma sklep o ustavitvi kazenskega pregona, zaradi česar je pretekel rok za njihovo hrambo.

Policija je o tej zahtevi odločila z odločbo ..., s katero je:

1. zahtevo za izbris osebnih podatkov v evidenci kaznivih dejanj zavrnila;
2. zahtevo za pridobitev izpisa osebnih podatkov, ki se obdelujejo v evidencah policije, odobrila;
3. odločila, da stroški v postopku niso nastali.

V obrazložitvi je policija glede zahteve za izbris v bistvenem navedla, da je podatke blokirala skladno z ZNPPol ter da se je status posameznika pri kaznivih dejanjih zato ustrezno spremenil v »zavrženi ovadeni osumljenec«. Pojasnila je, da je zahtevo za izbris zavrnila, ker ZNPPol ne določa brisanja podatkov v evidenci kaznivih dejanj pred potekom rokov, ki jih določa. Rok hrambe podatkov v evidenci kaznivih dejanj je določen v 1. alineji prvega odstavka 128. člena ZNPPol, skladno s katerim se ti podatki hranijo do ustavitve policijske preiskave ali izdaje sklepa o zavrženju kazenske ovadbe ali do pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe, če tega ni, pa do zastaranja kazenskega pregona. Vendar v nadaljevanju ZNPPol v 1. alineji prvega odstavka 129. člena določa, da se po preteku teh rokov hrambe podatki iz evidenc kaznivih dejanj blokirajo in naprej obravnavajo v skladu s predpisi, ki urejajo poslovanje organov z dokumentarnim gradivom, po blokiranju pa se ti podatki hranijo 30 let. Sklepno je policija navedla, da je zahtevo za izbris torej zavrnila, ker so se podatki blokirali skladno z ZNPPol.

Posameznik je zoper to odločbo vložil pritožbo ... iz vseh pritožbenih razlogov, predvsem pa iz razloga napačne uporabe materialnega prava. V pritožbi je med drugim izpostavil:

- da je rok hrambe v evidenci kaznivih dejanj jasno določen v 1. alineji prvega odstavka 128. člena ZNPPol, po poteku tega roka pa je edina možna posledica ta, da se hranjeni podatki brišejo; če se hranijo po poteku roka, je podana pravica do izbrisa skladno s 26. členom ZVOPOKD, v nasprotnem primeru hramba krši 5. točko 5. člena (omejitev roka hrambe) in 6. člen (zakonitost obdelave) ZVOPOKD;
- da gre v primeru uvedbe neomejenega roka hrambe podatkov skladno z določbo 129. člena ZNPPol za nesorazmeren poseg v posameznikovo pravico do zasebnosti iz 38. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, s spremembami in dopolnitvami; v nadaljevanju Ustava), kar kaže primerjava s kazensko evidenco po Kazenskem zakoniku (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, s spremembami in dopolnitvami; v nadaljevanju KZ-1);
- da blokiranje podatkov ne bi smelo omejevati posameznikove pravice do izbrisa;
- da je z določbami 129. člena ZNPPol pravica do izbrisa posamezniku dejansko odvzeta, saj gre za neomejen rok hrambe upoštevajoč, da se podatki iz kazenske evidence tudi po poteku 30 let ne izbrišejo, temveč se anonimizirajo;
- da je posameznik postavljen v neupravičeno podrejen in neenak položaj proti organom pregona pri morebitni novi ovadbi oziroma preiskavi, s čimer se krši načelo domneve nedolžnosti.

Policija je ... to pritožbo odstopila IP v pristojno reševanje. IP je nato ... izdal zapis bistvenih ugotovitev in poziv za izjavo pred odločitvijo, ki ga je vročil posamezniku in policiji. Kot sporno v pritožbeni zadevi je opredelil vprašanje, ali je zaradi poteka roka hrambe iz 1. alineje prvega odstavka 128. člena ZNPPol prišlo do kršitve načela omejitve hrambe ter načela zakonitosti in je posledično podan razlog za izbris po 26. členu ZVOPOKD. IP je v bistvenem ugotovil, da kljub poteku roka hrambe iz 1. alineje prvega odstavka 128. člena ZNPPol obstaja pravna podlaga za nadaljnjo hrambo spornih osebnih podatkov iz evidence kaznivih dejanj, in sicer v 1. alineji drugega odstavka 129. člena ZNPPol. Določbe 129. člena ZNPPol urejajo način ravnanja s podatki iz evidenc kaznivih dejanj po poteku roka iz 128. člena ZNPPol, in sicer blokiranje podatkov, čemur skladno s četrtem odstavkom 129. člena ZNPPol po 30 letih sledi anonimizacija. Poudaril je, da bi policija ravnala nezakonito, če bi zahtevi za izbris ugodila kljub temu, da obstaja zakonska podlaga za nadaljnjo obdelavo osebnih podatkov. Zato je pritožbo ocenil za neutemeljeno.

Posameznik je ... podal izjavo, v kateri je med drugim še bolj poudaril protiuustavnost ureditve 129. člena ZNPPol zaradi kršitve načel pravne države in sorazmernosti. S tem očitkom se IP strinja, zaradi česar vlaga to zahtevo za oceno ustavnosti 129. člena ZNPPol.

Razlogi za vložitev zahteve

I. Sporna določba ZNPPol in druge relevantne določbe ZNPPol

ZNPPol v 5. poglavju ureja zbiranje in obdelavo podatkov. Iz prvega odstavka 112. člena ZNPPol izhaja, da policisti zaradi opravljanja policijskih nalog zbirajo in obdelujejo osebne in druge podatke, vključno s podatki o biometričnih značilnostih oseb in podatki iz zaupnih razmerij oziroma poklicnih skrivnosti.

Prvi odstavek 123. člena ZNPPol določa, da policija upravlja in vzdržuje evidence, v katerih zaradi opravljanja policijskih nalog uslužbenci policije zbirajo in obdelujejo osebne in druge podatke, v drugem odstavku pa našteva 31 vrst evidenc policije, med katerim je v 1. točki navedena evidenca kaznivih dejanj. V pritožbenem postopku pred IP je nastalo vprašanje ustavnosti ZNPPol v zvezi z zahtevo za zbris podatkov iz te evidence.

124. člen ZNPPol določa skupne osebne podatke v evidencah. To so osebno ime, rojstni podatki (dan, mesec, leto, kraj), EMŠO, za tujega državljanca pa številka, vrsta in država izdajateljica osebnega dokumenta, spol, naslov stalnega oziroma začasnega prebivališča, identifikacijska oznaka osebe, ki je v policijskih evidencah, državljanstvo.

125. člen nadalje določa specifično vsebino posamezne evidence. Skladno s 1. točko 125. člena ZNPPol evidenca kaznivih dejanj vsebuje: vzdevek ali lažno ime storilca, osebni opis, upravna enota kraja rojstva, njegove družinske in premoženjske razmere, šolska izobrazba, poklic in zaposlitev, skupni podatki oškodovancev, prijaviteljev in drugih oseb, ki so dale obvestila, skupni podatki fizične osebe, pravne osebe in državnega organa kot prejemnika premoženjske koristi, ki je bila pridobljena s kaznivim dejanjem ali zaradi njega oziroma drugih, na katere je bila premoženjska korist prenesena (fizične osebe, pravne osebe, državni organi), podatki o kaznivem dejanju (vrsta, kraj, čas, način, motiv, opis predmetov kaznivega dejanja, škoda, fotografije, avdio in videoposnetki ter druge okoliščine), podatki o vrsti in višini premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, ter podatki o vrsti in vrednosti premoženja, ki ustreza premoženjski koristi in ga je mogoče odvzeti.

128. člen ZNPPol določa rok hrambe podatkov. Podatki v evidenci iz 1. točke drugega odstavka 123. člena ZNPPol (tj. evidenca kaznivih dejanj) se hranijo do ustavitve policijske preiskave ali izdaje sklepa o zavrženju kazenske ovadbe ali do pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe, če tega ni, pa do zastaranja kazenskega pregona.

Skladno s prvim odstavkom 129. člena ZNPPol pa se po preteku rokov hrambe iz prejšnjega člena podatki iz evidence kaznivih dejanj blokirajo in naprej obravnavajo v skladu s predpisi, ki urejajo poslovanje organov z dokumentarnim gradivom. Skladno z drugim odstavkom tega člena se po blokiranju podatki v evidenci kaznivih dejanj hranijo 30 let.

Tretji odstavek 129. člena ZNPPol določa, da je dostop do podatkov iz evidenc prejšnjega odstavka policistom in pristojnim državnim organov dovoljen le zaradi preiskovanja storitve kaznivega dejanja,

katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti, ali v drugih primerih, ki so povezani z zagotavljanjem nacionalne varnosti ali ustavne ureditve in so določeni z zakonom.

Skladno s četrnim odstavkom 129. člena ZNPPol se po poteku rokov iz drugega odstavka tega člena podatki anonimizirajo.

II. Pravica do izbrisa osebnih podatkov po ZVOPOKD

Posameznik je v konkretnem primeru zahteval izbris podatkov iz evidence kaznivih dejanj, ki je ena izmed evidenc policije. Varstvo pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih policija, državna tožilstva, Uprava Republike Slovenije za probacijo, Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij in drugi državni organi Republike Slovenije, ki so zakonsko določeni kot pristojni za področja preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij (pristojni organi), obdelujejo za namene izvrševanja teh pristojnosti, ureja ZVOPOKD (prvi odstavek 1. člena ZVOPOKD).

Skladno z drugim odstavkom 26. člena ZVOPOKD ima posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, pravico od pristojnega organa¹ zahtevati, da izbriše njegove osebne podatke, če obdelava krši določbe 5., 6. ali 7. člena tega zakona² ali če je treba osebne podatke izbrisati za izpolnitev pravne obveznosti, ki velja za pristojni organ. Pristojni organ brez nepotrebnega odlašanja, najpozneje pa v 15 dneh od prejema zahteve, izbriše te podatke in o tem obvesti posameznika. Rok se lahko s sklepom podaljša za največ 15 dni ob upoštevanju zapletenosti zahteve in števila zahtev. Pristojni organ v odločitev po tem členu, s katero ne ugodi zahtevku v celoti, vključi tudi pouk o pravici do pritožbe pri nadzornem organu.

Skladno s prvim odstavkom 27. člena ZVOPOKD o pritožbi posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, zoper odločitev pristojnega organa odloča nadzorni organ (IP) kot organ druge stopnje.

III. Relevantna sodna praksa

Zagotavljanje, da imajo posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, pravico do izbrisa svojih osebnih podatkov, je posebej pomembno za učinkovito uporabo načel varstva osebnih podatkov, zlasti načela najmanjšega obsega podatkov (osebni podatki morajo biti omejeni na tisto, kar je potrebno za namene, za katere se obdelujejo). Pravica do izbrisa je zato vključena v pravne instrumente Sveta Evrope in EU.³ Evropsko sodišče za človekove pravice (v nadaljevanju ESČP) je že v več primerih odločalo o hrambi in uporabi osebnih podatkov v okviru kazenskega pravosodja.

Že leta 2006 je ESČP v zadevi *Segerstedt-Wiberg in drugi proti Švedski* (sodba z dne 6. junija 2006) odločalo o zahtevi za izbris osebnih podatkov pripadnikov določenih liberalnih in komunističnih političnih strank iz policijskih kartotek. ESČP je menilo, da je imela hramba spornih podatkov pravno podlago in da se je z njo uresničeval legitimen cilj, vendar je v zvezi z nekaterimi pritožniki ugotovilo, da trajna hramba njihovih osebnih podatkov pomeni nesorazmeren poseg v njihovo zasebno življenje ter posledično kršitev 8. člena EKČP, saj ni imela bistvenega pomena za nacionalno varnost glede na to, da je od domnevnih dejanj pritožnikov preteklo veliko časa in se nanašajo na oddaljeno preteklost.

¹ V konkretnem postopku je to policija.

² 5. člen ZVOPOKD določa načela varstva osebnih podatkov, 6. člen zakonitost obdelave, 7. člen pa zakonitost obdelave posebnih vrst osebnih podatkov.

³ Glej Priručnik o evropskem varstvu osebnih podatkov, izdaja iz leta 2018, Agencija Evropske unije za temeljne pravice in Svet Evrope, 2021, str. 224.

V zadevi *S. in Marper proti Združenemu kraljestvu* (sodba z dne 4. decembra 2008) je ESČP poudarilo, da je varstvo osebnih podatkov temeljnega pomena pri uresničevanju pravice do zasebnega in družinskega življenja, ki je zagotovljeno z 8. členom Evropske konvencije o človekovih pravicah (EKČP). Nacionalna zakonodaja mora sprejeti ustrezne zaščitne ukrepe za preprečitev kakršne koli uporabe osebnih podatkov, ki ni v skladu s tem členom, potreba po zaščiti pa je še toliko večja, ko gre za avtomatsko obdelavo podatkov ter njihovo uporabo za policijske namene. Zato mora notranje pravo zagotoviti zlasti, da so osebni podatki ustrezni in ne presegajo namenov, za katere so uporabljeni, hranjeni pa so v taki obliki, ki dopušča identifikacijo posameznikov, na katere se podatki nanašajo, vendar časovno omejeno. Za oceno narave sorazmernosti trajanja hrambe podatkov glede na namene, ki se jih zasleduje, ESČP upošteva izvrševanje neodvisnega nadzora na podlagi konkretnih meril, kot so teža očitnega kaznivega dejanja, morebitne pretekle kršitve, resnost suma kaznivega dejanja ali druge posebne okoliščine. V tej zadevi je sodišče presodilo, da je prišlo do kršitve 8. člena EKČP, saj je splošna in nediskriminaturna narava pooblastil za hrambo prstnih odtisov, celičnih vzorcev in profilov DNK oseb, osumljenih, vendar neobsojenih storitve kaznivih dejanj pomenila nesorazmeren poseg v pravico pritožnikov do spoštovanja zasebnega življenja in je ni bilo mogoče šteti za nujno v demokratični družbi.

Podobno se je v zadevi *M.K. proti Franciji* (sodba z dne 18. aprila 2013) ESČP ukvarjalo z vprašanjem hrambe prstnih odtisov oseb, ki so bile osumljene kaznivih dejanj, niso pa bile obsojene. Pritožnik je bil osumljen tatvine knjig, v preiskavah mu je policija vzela prstne odtise in jih shranila v računalniški zbirki prstnih odtisov. V enem postopku je bil pritožnik oproščen, drugi postopek, ki se je vodil zoper njega, pa je bil ustavljen. Zato je zahteval, da se njegovi prstni odtisi izbrišejo iz baze podatkov. Zahtevi je bilo ugodeno le glede izbrisa prstnih odtisov v prvem postopku, zahteva za izbris pristnih odtisov iz ustavljenega postopka pa je bila zavrnjena. ESČP je presodilo, da je prišlo do kršitve 8. člena EKČP, saj je hramba pritožnikovih prstnih odtisov nesorazmerno posegla v njegovo pravico do spoštovanja njegovega zasebnega življenja ter ni bila nujna v demokratični družbi. Ob tem je sodišče poudarilo, da Francija s sistemom hrambe pristnih odtisov oseb, ki so bile sicer osumljene kaznivih dejanj, niso pa bile nikoli obsojene, ni zagotovila poštenega ravnovesja med nasprotujočim si javnim interesom in pritožnikovimi zasebnimi interesi.

V zadevi *Brunet proti Franciji* (sodba z 18. septembra 2014) je pritožnik nasprotoval hrambi svojih osebnih podatkov v policijski podatkovni zbirki STIC, ki je vsebovala informacije o obsojenih in obdolženih osebah ter žrtvah. Čeprav je bil kazenski postopek zoper pritožnika ustavljen, so se njegovi podatki še naprej obdelovali v tej podatkovni zbirki. ESČP je presodilo, da je bil s tem kršen 8. člen EKČP, saj v praksi ni bilo nobene možnosti, da bi pritožnik dosegel izbris svojih osebnih podatkov iz podatkovne zbirke. ESČP je proučilo tudi naravo informacij, vključenih v podatkovno zbirko, in menilo, da informacije posegajo v zasebnost pritožnika, saj vsebujejo podrobne podatke o njegovi identiteti in osebnosti. Ugotovilo je, da je 20-letno obdobje hrambe osebnih podatkov v podatkovni zbirki predolgo, predvsem zato, ker pritožnik ni bil nikoli obsojen na sodišču.

Primer *Catt proti Združenemu kraljestvu* (sodba z 24. januarja 2019) se je nanašal na zbiranje in hrambo pritožnikovih osebnih podatkov v policijski bazi podatkov o »ekstremistih«. Pritožnik je bil dvakrat aretiran na demonstracijah, vendar nikoli ni bil obsojen. Ko je zahteval izbris podatkov iz te baze, je bila njegova zahteva zavrnjena. Sodišče je ugotovilo, da se podatki o pritožniku nanašajo tudi na njegova politična stališča in da jih je treba posebej varovati. Menilo je, da je bilo zbiranje njegovih podatkov sicer upravičeno, njihova hramba pa ne, zlasti zaradi pomanjkanja časovnih omejitev in zaščitnih ukrepov, ki bi omogočali učinkovit izbris vseh tistih podatkov, katerih hramba postane nesorazmerna. Zato je tudi v tej zadevi ugotovilo kršitev 8. člena EKČP.

Primer *Gaughran proti Združenemu kraljestvu* (sodba s 13. februarja 2020) pa se je nanašal na pritožbo glede hrambe osebnih podatkov za nedoločen čas (profil DNK, prstni odtisi in fotografija) pritožnika, ki je bil obsojen zaradi vožnje pod vplivom alkohola. Sodišče je presodilo, da je prišlo do kršitve 8. člena EKČP in posebej poudarilo, da ni odločilno zgolj trajanje hrambe podatkov, temveč odsotnost nekaterih zaščitnih ukrepov. V pritožnikovem primeru so bili njegovi osebni podatki shranjeni za nedoločen čas brez upoštevanja resnosti njegovega kaznivega dejanja, potrebe po hrambi za nedoločen čas in brez kakršne koli dejanske možnosti pregleda. Zato je ESČP presodilo, da sporna hramba pritožnikovih podatkov pomeni nesorazmeren poseg v njegovo pravico do spoštovanja zasebnega življenja, ki ne more obravnavati kot nujno v demokratični družbi.

O hrambi osebnih podatkov za namene kazenskega pregona odloča tudi Sodišče Evropske unije (SEU) v zadevi C-118/22. Generalni pravobranilec je v sklepnih predlogih, predstavljenih 15. junija 2023, zavzel stališče, da nacionalna zakonodaja, ki določa hrambo osebnih podatkov v policijski zbirki, med katerimi so biometrični in genetski podatki vsake osebe, obsojene za naklepno kaznivo dejanje, ne da bi se med njimi dodatno razlikovalo na podlagi narave ali teže kaznivega dejanja, in sicer do njene smrti, brez možnosti nadzora nad nadaljnjo hrambo podatkov v zbirki z vidika časa, ki je pretekel od njihovega vpisa, in ne da bi bilo mogoče, če je to primerno, pozneje doseči izbris teh podatkov, neustrezna. Dodal je, da preverjanje sorazmernosti trajanja hrambe glede na namen obdelave ob upoštevanju položaja obsojene osebe lahko vključuje rehabilitacijo, ki jo je ta dosegla.

Prav tako je o rokih hrambe osebnih podatkov za policijske namene že odločalo Ustavno sodišče. V odločbi št. U-I-312/11 z dne 13. 2. 2014 je presodilo, da glede na namen hrambe profilov DNK – t.j. ugotavljanje istovetnosti storilca konkretnega kaznivega dejanja – zakonodajalec ni ravnal v skladu z zahtevo, da se osebni podatki hranijo samo toliko časa, kolikor je to nujno potrebno. Zakonska ureditev, ki je omogočala hrambo profilov DNK v tekočih evidencah policije do zastaranja kazenskega pregona oziroma kasneje celo časovno neomejeno, je zato nedopustno posegla v pravico oseb, ki za kaznivo dejanje niso bile pravnomočno obsojene, do varstva osebnih podatkov (t.i. informacijska zasebnost) iz prvega odstavka 38. člena Ustave. Ustavno sodišče je v odločbi ugotovilo, da je bila protiustavna ureditev iz 63. člena Zakona o policiji (ZPol), po kateri so se lahko profili DNK oseb, ki so bile sicer osumljene storitve kaznivega dejanja, vendar za kaznivo dejanje niso bile pravnomočno obsojene, hranili v tekoči evidenci policije vse do zastaranja kazenskega pregona. Prav tako je ugotovilo, da je bila protiustavna ureditev iz 64. člena Zakona o policiji, ki je omogočala, da so se lahko profili DNK teh oseb hranili časovno neomejeno (trajno) po predpisih o dokumentarnem in arhivskem gradivu.

IV. Pripombe IP na predlog ZNPPol ter predloge njegovih sprememb in dopolnitev

IP je že leta 2013 v novicah na svoji spletni strani⁴ poudaril, da tudi ureditev v (takrat novem) ZNPPol krši načelo varstva osebnih podatkov v povezavi s prepovedjo pretiranih ukrepov države (načelo sorazmernosti), saj ne razlikuje med obsojenimi in nedolžnimi posamezniki (za obe skupini velja enak dolg rok hrambe). Če je bil posameznik ovaden in mu je bil vzeta ustna sluzna ter ugotovljen profil DNK, kasneje pa je tožilec ovadbo zavrgel, to ne pomeni, da je iz te zbirke izbrisan. Edini razlog izbrisa iz zbirke DNK je tudi po ZNPPol potek zelo dolgih rokov, ki velja za obsojene in oproščene osebe. IP je takrat izpostavil, da sta predlagatelj zakona in zakonodajalec izpustila priložnost, da vprašanje hrambe DNK profilov uredita na način, da bo skladen z načeli sodobne demokratične države.

---

⁴ <https://www.ip-rs.si/novice/6051f2192805d>.

Nato je IP leta 2015 v pripombah k Osnutku sprememb in dopolnitev Zakona o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol-A) št. 007-67/2015⁵ ponovno opozoril, da zgolj s prenosom podatkov v blokirano obliko in dejansko nadaljnjo hrambo ter posledično uporabo podatkov v skladu s 129. členom ZNPPol podatki dejansko niso izbrisani, ampak zgolj hranjeni v drugi obliki. Že takrat je poudaril, da rešitev, kot jo predvideva predlagana sprememba zakona, ne predstavlja dejanskega brisanja osebnih podatkov nedolžnih oseb in nikakor ne predstavlja sorazmernega posega v zasebnost teh posameznikov.

Leta 2021 in 2022 pa je IP v mnenjih k Predlogu Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o nalogah in pooblastilih policije (ZNPPol-C) št. 007-36/2021/6⁶ in 007-36/2021/19⁷ znova opozoril, da določbe ZNPPol še vedno za velik krog evidenc dejansko predvidevajo izredno dolg rok hrambe, kar ni skladno z načelom sorazmernosti. S tem, ko se za številne evidence določa zgolj blokiranje podatkov in razmeroma široko pooblastilo za dostopanje do podatkov, se dejansko ne izvaja zahtevanega izbrisa, ampak gre na praktični ravni zgolj za obliko ukrepa zavarovanja osebnih podatkov. Dostop do vseh blokiranih podatkov je namreč policistom in pristojnim državnim organom še naprej dovoljen zaradi preiskovanja vseh kaznivih dejanj, ki se preganjajo po uradni dolžnosti ter v vseh drugih primerih, ki so določeni z zakonom. Za blokirane podatke so tudi po predlagani dopolnitvi s predlogom ZNPPol-C v drugem odstavku 129. člena ZNPPol določeni izredno dolgi roki hrambe, med drugim za evidence iz 1. točke drugega odstavka 123. člena ZNPPol (evidenca kaznivih dejanj) 30 let. V praksi to pomeni, da so dejansko ves ta čas osebni podatki v uporabi, četudi niso dostopni popolnoma vsakemu policistu. IP je izpostavil še, da vprašanja prevzemanja gradiva s strani Arhiva RS, nejasnosti glede vloge blokiranja, anonimizacije in izbrisa osebnih podatkov iz evidenc Policije ter *de facto* trajna hramba osebnih podatkov predstavljala resna tveganja za varstvo podatkov in pravice posameznikov. IP je dodatno opozoril tudi na nejasnost glede tehnične izvedljivosti določbe, da naj bi se podatki iz določenih evidenc policije v skladu z drugim odstavkom 129. člena ZNPPol po poteku roka hrambe podatkov v blokirani obliki dalje hranili v anonimizirani obliki. Dodaten resen poseg v zasebnost, na katerega je IP še opozoril, so nejasnosti glede obravnave in nadaljnje hrambe podatkov na podlagi Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA) ter dostopnosti podatkov, ki se na ta način dalje hranijo. Zato je IP predlagal, da predlagatelj navedeno materijo prouči in ustrezno zakonsko naslovi, saj ni sprejemljiva nastala situacija, ko so na policiji dejansko tako rekoč trajno in po roku hrambe teoretično dostopni številni osebni podatki zgolj ob zagotavljanju ukrepov zavarovanja.

V. Določbe Ustave, ki so kršene

Ustava v prvem odstavku 38. člena zagotavlja varstvo osebnih podatkov ter prepoveduje uporabo osebnih podatkov v nasprotju z namenom njihovega zbiranja. Drugi odstavek tega člena določa zbiranje, obdelovanje, namen uporabe, nadzor in varstvo tajnosti osebnih podatkov za predmet zakonske ureditve. Tretji odstavek istega člena pa vsakomur daje pravico, da se seznanj z zbranimi osebnimi podatki, ki se nanašajo nanj, in pravico do sodnega varstva v primeru zlorabe.

Poseg v ustavno pravico varstva osebnih podatkov je dopusten v primerih iz tretjega odstavka 15. člena Ustave, če je zakonodajalec zasledoval ustavno dopusten cilj in če je omejitev skladna z načeli pravne države (2. člen Ustave), zlasti s splošnim načelom sorazmernosti. Po ustaljeni ustavnosodni presoji pomeni vsako zbiranje in obdelovanje osebnih podatkov poseg v pravico do varstva zasebnosti oziroma v pravico posameznika, da obdrži informacije o sebi, ker noče, da bi bili z njimi seznanjeni drugi (informacijska zasebnost). Vendar pravica do informacijske zasebnosti ni neomejena in absolutna. Poseg je dopusten, če je v zakonu določno opredeljeno, kateri podatki se smejo zbirati in

⁵ http://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/pripombe/Policija_mnenje_k_pia_analizi_anpr.pdf.

⁶ https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/pripombe/2021/MNZ_predlog%20ZNPPol-C_nov2021_za%20na%20splet.pdf.

⁷ https://www.ip-rs.si/fileadmin/user_upload/Pdf/pripombe/2023/MNZ_predlog%20sprememb%20ZNPPol-C_jan2023.pdf.

obdelovati, za kakšen namen jih je dovoljeno uporabiti, če sta predvidena nadzor nad zbiranjem, obdelovanjem in uporabo ter varstvo tajnosti zbranih osebnih podatkov. Namen zbiranja osebnih podatkov mora biti ustavno dopusten. Zbirati se smejo le podatki, ki so primerni in nujno potrebni za uresničitev zakonsko opredeljenega namena. Ko gre za obdelavo osebnih podatkov za namene policijskega dela, mora zakonodajalec še posebej skrbno pretehtati težo ukrepa, s katerim brez privolitve posameznika posega v občutljivo območje njegove zasebnosti.⁸ Tudi prvotno zakonita obdelava osebnih podatkov pa lahko sčasoma postane nezakonita, če ti podatki niso več potrebni za dosego namenov obdelave, zato jih je treba po tem izbrisati.⁹

V skladu z uvodno izjavo 26 Direktive (EU) 2016/680 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov, ki jih pristojni organi obdelujejo za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali izvrševanja kazenskih sankcij, in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Okvirnega sklepa Sveta 2008/977/PNZ (v nadaljevanju Direktiva 2016/680) lahko organi kazenskega pregona izvajajo dejavnosti za namene preprečevanja, preiskovanja, odkrivanja ali pregona kaznivih dejanj ali za izvrševanje kazenskih sankcij, vključno z varovanjem pred grožnjami javni varnosti in njihovim preprečevanjem, pod pogojem, da so določene z zakonom, so nujen in sorazmeren ukrep v demokratični družbi ter upoštevajo zakonite interese zadevnega posameznika. Obdelava osebnih podatkov v tem okviru pa mora biti zakonita, poštena in pregledna za zadevne posameznike ter opravljena le za posebne namene, določene z zakonom (1. točka 5. člena ZVOPOKD).

Po mnenju IP predlagatelj ZNPPol in zakonodajalec pri ureditvi rokov hrambe v evidencah policije nista v zadostni meri upoštevala pogojev za omejitev človekovih pravic iz tretjega odstavka 15. člena Ustave, že ustaljenih stališč ESČP glede pogojev za poseg v pravico do zasebnosti in varstva osebnih podatkov, odločbe Ustavnega sodišča RS št. U-I-312/11, niti pripomb IP na predlog ZNPPol in sledeče predloge sprememb tega zakona, kar se je izkazalo tudi v pritožbeni zadevi, v zvezi s katero IP vlaga to zahtevo za oceno ustavnosti. Posledično je tudi pravica do izbrisa osebnih podatkov nedopustno omejena, kot bo natančneje obrazloženo v nadaljevanju.

Načelo jasnosti in določnosti predpisov

Kot je Ustavno sodišče že večkrat poudarilo, načelo pravne države iz 2. člena Ustave med drugim zahteva, da so predpisi jasni in določni ter omogočajo nedvoumno ugotovitev vsebine in namena pravne norme. Te morajo biti opredeljene tako, da jih je mogoče izvajati, da ne omogočajo arbitrarnega ravnanja ter da nedvoumno in dovolj določno opredeljujejo pravni položaj subjektov, na katere se nanašajo. Čim pomembnejša je varovana dobrina, tem bolj poudarjena je zahteva po določnosti zakona. Z vidika pravne varnosti pa postane predpis sporen takrat, kadar s pomočjo pravil o razlagi pravnih norm ne moremo priti do jasne vsebine predpisa. Predpis torej izpolnjuje zahtevo po jasnosti in pomenski določljivosti, če je mogoče z ustaljenimi metodami razlage ugotoviti vsebino pravila in je na ta način dolžno ravnanje naslovnikov določno in predvidljivo.¹⁰ Tudi iz uvodne izjave 33 Direktive 2016/680 izhaja, da mora biti pravna podlaga vsake obdelave osebnih podatkov, ki spada na področje uporabe te direktive, jasna in natančna, njena uporaba pa mora biti za posameznike predvidljiva. Zlasti morajo imeti posamezniki možnost ugotoviti okoliščine in pogoje, v katerih je obseg pravic, ki so jim podeljene z navedeno direktivo, lahko omejen.

⁸ Odločba Ustavnega sodišča št. U-I-312/11 z dne 13. 2. 2014, 24. in 25. točka obrazložitve.

⁹ Sklepni predlogi generalnega pravobranilca v zadevi C-118/22 z dne 15. junija 2023, 27. točka.

¹⁰ Prim. odločbe Ustavnega sodišča št. U-I-131/04 z dne 21. 4. 2005, št. U-I-24/07 z dne 4. 10. 2007, št. U-I-155/11 z dne 18. 12. 2013 in št. U-I-144/19-32 z dne 17. 2. 2022 .

IP je prepričan, da so določbe 129. člena ZNPPol neustavne, saj v povezavi z drugimi določbami ZNPPol, ki se nanašajo na hrambo podatkov v evidenci kaznivih dejanj, ter ob upoštevanju pravice do izbrisa osebnih podatkov iz drugega odstavka 26. člena ZVOPOKD, ni mogoče doseči jasne in enoznačne razlage.

5. člen ZVOPOKD vsebuje načela varstva osebnih podatkov, med katerimi je v 5. točki določeno načelo omejitve roka hrambe. Skladno s tem načelom se osebni podatki hranijo v obliki, ki dopušča identifikacijo posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, le toliko časa, kolikor je potrebno za izpolnitev namena, za katerega se osebni podatki obdelujejo, razen če je z zakonom določen drug rok hrambe.

Kot odraža sam naslov člena, roke hrambe podatkov določa ZNPPol v 128. členu. Podatki iz evidence kaznivih dejanj po 1. točki drugega odstavka 123. člena tega zakona se hranijo do ustavitve policijske preiskave¹¹ ali izdaje sklepa o zavrženju kazenske ovadbe ali do pravnomočne zavrnilne ali oprostilne sodbe, če tega ni, pa do zastaranja kazenskega pregona.

Iz načela omejitve hrambe izhaja, se osebni podatki lahko hranijo najdlje do poteka zakonsko določenega roka hrambe. Glede na to bi pritožnik utemeljeno pričakoval, da po preteku roka iz 128. člena ZNPPol v evidenci kaznivih dejanj ne bi bilo več podatkov, ki bi omogočali njegovo nedvoumno identifikacijo. V primeru, da evidenca kaznivih dejanj še vedno vsebuje osebne podatke pritožnika po poteku zakonsko določenega roka hrambe, pa bi bil upravičen utemeljeno pričakovati, da se na njegovo zahtevo izvrši izbris teh osebnih podatkov, saj takšna hramba nasprotuje najmanj načelu omejitve hrambe iz 5. člena ZVOPOKD (drugi odstavek 26. člena ZVOPOKD).

Toda nejasnost povzroči 129. člen ZVOPOKD, ki predvideva blokiranje podatkov. Pojem »blokiranje« ni nikjer natančno opredeljen. Iz prvega odstavka 129. člena ZNPPol je mogoče razbrati, da gre pri blokiranju podatkov še vedno za obdelavo podatkov¹², vendar v drugačni obliki, s poudarkom na ukrepu zavarovanja osebnih podatkov. Po pojasnilih predlagatelja zakona naj bi blokiranje podatkov pomenilo »takšno označitev osebnih podatkov, da se omeji ali prepreči njihova nadaljnja obdelava«. ¹³ Dostop do teh podatkov je omogočen le posameznim delavcem policije in pristojnim državnim organom za preiskovanje suma storitve uradno pregonljivega kaznivega dejanja ali druge zakonsko določene primere, ki so povezani z zagotavljanjem nacionalne varnosti ali ustavne ureditve. Blokiranje osebnih podatkov torej ne pomeni prenehanja hrambe, temveč obdelavo, s katero se zgolj omeji dostop do podatkov, ki pa so pristojnim osebam določen čas še vedno voljo za uporabo.

129. člen ZNPPol torej določa »dodaten« oziroma »naknaden« rok hrambe osebnih podatkov v blokirani obliki, ustvarjajoč t.i. arhivirano zbirko. Čeprav je dostop do teh osebnih podatkov omejen v skladu s tretjim odstavkom 129. člena ZNPPol, podatki kljub temu ostajajo relativno široko dostopni, in sicer še 30 let po poteku »osnovnega« roka hrambe v aktivni zbirki policije.

Iz navedenega izhaja, da so roki hrambe osebnih podatkov v evidencah policije (v konkretnem primeru v evidenci kaznivih dejanj) predpisani nedoločno in nejasno. Ureditev rokov hrambe v 128. in 129. členu ZNPPol nakazuje, da obstajata dva roka hrambe za iste osebne podatke, pri čemer je ključna razlika le v obravnavi in dostopnih pravicah. Blokirani podatki se namreč obravnavajo v skladu s predpisi, ki urejajo poslovanje organov z dokumentarnim gradivom, do njih pa je dostop v primerjavi z »neblokiranimi« podatki nekoliko omejen. Vendar pa ni jasno, kdaj je posameznik upravičen do

¹¹ Procesni predpisi ne določajo, kaj se razume pod tem pojmom, kot tudi ne, kdaj se policijska preiskava začne. M. Žaberl in drugi, Zakon o nalogah in pooblastilih policije s komentarjem, GV Založba, 2015, str. 396.

¹² Prav tam, str. 399.

¹³ Predlog Zakona o nalogah in pooblastilih policije, EVA: 2012-1711-0006, obrazložitev k 129. členu.

izbrisa svojih osebnih podatkov iz evidence kaznivih dejanj - ali po poteku rokov iz 128. ali 129. člena ZNPPol, če sploh.

Jezikovna razlaga 128. člena ZNPPol bi narekovala, da se podatki izbrišejo že po poteku rokov hrambe iz tega člena. Nasprotno pa iz 129. člena ZNPPol izhaja, da obstaja pravna podlaga za nadaljnjo hrambo teh podatkov, v primeru evidence kaznivih dejanj celo 30 let po blokiranju. Dodatna nejasnost pa se pojavlja, ker se po poteku 30-letnega roka blokirani osebni podatki iz evidence kaznivih dejanj zgolj anonimizirajo, ne pa izbrišejo (kot je to določeno za podatke iz 8., 14. in 15. točke drugega odstavka 123. člena ZNPPol).

Ureditev rokov hrambe osebnih podatkov v evidenci kaznivih dejanj in uresničevanje pravice do izbrisa osebnih podatkov iz te evidence se zdi IP nejasna do te mere, da je v nasprotju z 2. členom Ustave. Na vprašanje, ali blokiranje podatkov po 129. členu ZNPPol »omejuje« posameznikovo pravico do izbrisa tako, da je ta dopusten šele po poteku 30-letnega roka hrambe blokiranih podatkov v evidenci kaznivih dejanj, ali je ta pravica glede na predvideno anonimizacijo podatkov po izteku tega roka (četrti odstavek 129. člena ZNPPol) trajno omejena, se tudi z uporabo razlagalnih pravil ne odgovoriti. To pa pomeni, da je za posameznike povsem nepredvidljivo, do kdaj bo policija v evidenci kaznivih dejanj še obdelovala njihove osebne podatke ter kdaj lahko upravičeno zahtevajo izbris teh podatkov.

Načelo sorazmernosti

Ocena, ali gre za prekomeren poseg v človekove pravice, se opravi podlagi t. i. strogega testa sorazmernosti. Ta test obsega presojo treh vidikov posega:

1. ali je poseg sploh nujen (potreben) v tem smislu, da cilja ni mogoče doseči brez posega nasploh (kateregakoli) oziroma da cilja ni mogoče doseči brez ocenjevanega (konkretnega) posega s kakšnim drugim, ki bi bil po svoji naravi blažji;
2. ali je ocenjevani poseg primeren za doseg zasledovanega cilja v tem smislu, da je zasledovani cilj s posegom dejansko mogoče doseči; če ga ni mogoče doseči, poseg ni primeren;
3. ali je teža posledic ocenjevanega posega v prizadeto človekovo pravico proporcionalna vrednosti zasledovanega cilja oziroma koristim, ki bodo zaradi posega nastale (načelo sorazmernosti v ožjem pomenu oziroma načelo proporcionalnosti).

Šele če poseg prestane vse tri vidike testa, je ustavno dopusten.¹⁴

IP meni, da 30-letni rok hrambe blokiranih podatkov v evidenci kaznivih dejanj po poteku rokov hrambe iz 128. člena ZNPPol pomeni kršitev ustavne pravice do varstva osebnih podatkov iz prvega odstavka 38. člena Ustave in 8. člena EKČP, saj tak ukrep ni nujen v luči zasledovanega cilja ki je, posplošeno, boj proti kaznivim dejanjem. V tem kontekstu bi lahko zakonodajalec posegel v to pravico na manj invaziven način, na primer s krajšim rokom hrambe osebnih podatkov, ki se obdelujejo v evidenci kaznivih dejanj, ter z razlikovanjem med roki hrambe za podatke pravnomočno obsojenih in neobsojenih posameznikov.

Po oceni IP tak poseg zakonodajalca ne prestane testa sorazmernosti v ožjem pomenu. Izjemno dolg rok hrambe osebnih podatkov v evidenci kaznivih dejanj, ki se nanašajo na neobsojene posameznike, namreč prekomerno posega v njihovo pravico do zasebnosti, domnevo nedolžnosti ter pravico do osebnega dostojanstva in nima bistvenega pomena za učinkovito preprečevanje, preiskovanje, odkrivanje ali pregon kaznivih dejanj.

---

¹⁴ Odločba Ustavnega sodišča U-I-18/02 z dne 24. 10. 2003, 25. točka obrazložitve.

Kot izhaja iz točke e) prvega odstavka 4. člena Direktive (EU) 2016/680, se osebni podatki hranijo v obliki, ki dopušča identifikacijo posameznikov, na katere se osebni podatki nanašajo, in le toliko časa, kolikor je potrebno za namene, za katere se obdelujejo. Ta direktiva v 5. členu nadalje izrecno določa, da države članice določijo ustrezne časovne roke za izbris osebnih podatkov ali za reden pregled potrebe po shranjevanju osebnih podatkov. Spoštovanje teh rokov se zagotovi s postopkovnimi ukrepi. Drugi odstavek 16. člena Direktive (EU) 2016/680 pa določa, da države članice od upravljavca zahtevajo, da brez nepotrebne odlašanja izbriše osebne podatke, in posamezniku, na katerega se nanašajo osebni podatki, zagotovijo pravico, da pri upravljavcu brez nepotrebne odlašanja doseže izbris osebnih podatkov v zvezi z njim, če obdelava krši predpise, sprejete na podlagi členov 4, 8 ali 10, ali če je treba osebne podatke izbrisati za izpolnitev s pravne obveznosti, ki velja za upravljavca. Te zahteve v določbah ZNPPol niso ustrezno implementirane.

Ustavno sodišče je že večkrat, tudi v odločbi št. U-I-312/11 z dne 13. 2. 2014,¹⁵ poudarilo, da je namen obdelave temeljna kategorija varstva osebnih podatkov, saj določa okvir obdelave in natančneje določa, ali je obdelava osebnih podatkov sorazmerna glede na namen, ki ga zasleduje. Ob tem določa tudi čas hrambe osebnih podatkov, saj se ti lahko shranjujejo samo toliko časa, kot je treba za doseg namena.

V konkretni pritožbeni zadevi, ki jo obravnava IP, se je postopek zoper pritožnika v enem primeru končal z izdajo sklepa o zavrženju kazenske ovadbe, v drugem pa z izdajo sklepa o ustavitvi kazenskega pregona. Kljub temu se pritožnikovi podatki v evidenci kaznivih dejanj hranijo v blokirani obliki (v arhivirani zbirki) še 30 let po izdaji teh sklepov, čeprav pritožnik za očitana kazniva dejanja ni bil pravnomočno obsojen. Dostop do blokiranih podatkov je sicer nekoliko omejen tako po objektivni kot po subjektivni plati, vendar ne bistveno. Objektivno merilo, da je dostop dovoljen le v primeru preiskovanja suma storitve kaznivega dejanja, za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti (upoštevaje, da gre praktično skoraj za vsa kazniva dejanja, ne glede na njihovo težo, naravo, objekt varstva itd.), je presplošno; subjektivno merilo, po katerem do arhivirane zbirke dostopajo policisti in pristojne osebe drugih državnih organov, pa samo po sebi tudi bistveno ne zamejuje posega v pravico iz prvega odstavka 38. člena Ustave.¹⁶ Kot že navedeno, blokiranje podatkov namreč ne pomeni izvedbe zahtevanega izbrisa osebnih podatkov po poteku rokov hrambe v tekoči zbirki, temveč zgolj obliko ukrepa zavarovanja, ki pa z vidika načela najmanjšega obsega podatkov in načela omejitve hrambe (ki zahteva presojo sorazmernosti obdelave glede na njen namen ob upoštevanju pretečenega časa), ni ustrezna.

Predvsem je sporno, da ZNPPol ne razlikuje med obsojenimi in neobsojenimi posamezniki, saj za obe skupini velja enak rok hrambe. Če po poteku rokov hrambe iz 128. člena ZNPPol zahteva za izbris ni utemeljena, kot to utemeljuje policija, je edini razlog za izbris osebnih podatkov iz zbirke kaznivih dejanj potek 30-letnega roka, ki velja za pravnomočno obsojene in neobsojenih osebe, oziroma še to ne glede na to, da se po poteku tega roka podatki anonimizirajo. To pa v praksi pomeni, da nedolžen posameznik, zoper katerega se je sicer vodil predkazenski ali kazenski postopek, nima nobene učinkovite možnosti za doseg izbrisa osebnih podatkov, ki se nanašajo nanj. Policija namreč ne pregleduje potrebe po hrambi blokiranih podatkov v arhivirani zbirki, temveč se te avtomatično hranijo izredno dolgo časa oziroma trajno, in to ne glede na morebiten odpadel namen, ki v primeru postopka, ki se ne zaključi z obsodbo, predvsem upošteva domnevo nedolžnosti, nedvomno ni več podan.

To pomeni, da se v evidenci kaznivih dejanj hrani izjemno širok nabor osebnih podatkov posameznikov (našteti v 1. točki 125. člena ZNPPol), ki so bili le osumljeni, ne pa tudi pravnomočno

---

¹⁵ 29. točka obrazložitve.

¹⁶ Prim. prav tam, 35. točka obrazložitve.

obsojeni, prav tako pa osebnih podatkov drugih oseb, ki so bile povezane z očitanim kaznivim dejanjem (prijavitelji, oškodovanci, prejemnikov premoženjskih koristi ipd.), še najmanj 30 let po zaključku postopka. Hramba teh podatkov je določena povsem neselektivno, ne glede na težo in naravo očitane kaznivega dejanja ter ne glede na subjektivne okoliščine, povezane z osumljencem.

Ob tem je treba poudariti, da zgolj dejstva, da je oseba obdolžena kaznivega dejanja, ni mogoče šteti za element, na podlagi katerega bi bilo mogoče samo po sebi domnevati, da je zbiranje njenih nujno potrebno glede na namene, ki jih to zbiranje uresničuje. Problematika potrebe po hrambi osebnih podatkov je še bolj očitna, kadar je njihova obdelava dovoljena v preventivne namene, kot v obravnavani zadevi. Resnično merilo, ki utemeljuje vpis podatkov v policijsko zbirko in njihovo hrambo, bi moralo biti ocenjevanje nevarnosti, ki jih predstavljajo zadevne osebe, kar pomeni oceno tveganj.¹⁷ 30-letni rok hrambe osebnih podatkov posameznikov, za katere velja domneva nedolžnosti iz 27. člena Ustave, pa očitno ni nujen za doseg namenov preprečevanja, preiskovanja in odkrivanja in pregona kaznivih dejanj ter nesorazmerno posega v pravico iz prvega odstavka 38. člena Ustave, prav tako pa predstavlja visoko tveganje za nastanek stigmatizacije teh oseb (34. člen Ustave), ki bi lahko bile z vidika dolgotrajne hrambe obravnavane na enak način kot obsojene osebe.¹⁸

Kot je razvidno že iz dosedanje obrazložitve, se postavlja tudi vprašanje ustreznosti ureditve v četrtem odstavku 129. člena ZNPPol, ki po poteku roka hrambe blokiranih podatkov predvideva njihovo anonimizacijo (razen podatkov iz 8., 14. in 15. točke drugega odstavka 123. člena ZNPPol, ki se brišejo). Nejasno je, zakaj zakonodajalec po poteku roka hrambe blokiranih podatkov ni predvidel izbrisa podatkov iz vseh policijskih evidenc. Anonimizacija sicer lahko velja za veljavno obliko izbrisa, vendar le pod pogojem, da je izvedena tako, da podatkov po izvedbi takšne obdelave ni več mogoče povezati z določljivim posameznikom. Vendar pa IP glede na različno razlago pojma »anonimizacija« v praksi in upoštevajoč njeno tehnično izvedljivost, prav tako pa vsebino podatkov v evidencah policije opozarja, da takšna obdelava *de facto* pomeni trajno hrambo osebnih podatkov, vsaj glede podatkov v evidenci kaznivih dejanj.

Anonimizirani podatki sicer ne predstavljajo osebnih podatkov, ki bi uživali posebno ustavnopravno varstvo, vendar pa varovane osebne podatke predstavljajo psevdonimizirani podatki. Meja med anonimiziranimi podatki in psevdonimiziranimi podatki je v praksi pogosto zabrisana, saj psevdonimizirani podatki na prvi pogled lahko delujejo kot anonimizirani podatki, a je z uporabo drugih informacij še vedno mogoče določiti posameznika, na katerega se nanašajo. Prava anonimizacija pa pomeni zgolj hrambo statističnih oziroma številčnih podatkov ali drugačne oblike podatkov, na podlagi katerih posameznika tudi posredno in ob uporabi podatkov iz drugih zbirk ni več mogoče določiti. Zato IP meni, da je glede na realno majhno možnost izvedbe prave anonimizacije podatkov v evidenci kaznivih dejanj *de facto* določen trajen rok hrambe teh podatkov. Tak trajen rok hrambe pa je nedvomno v nasprotju z načelom sorazmernosti in ni nujen za izvrševanje policijskih nalog.

V tej luči IP ponovno izpostavlja sodbo ESČP v zadevi *Brunet proti Franciji*, ki je v bistvenem povsem podobna obravnavani zadevi. V tej sodbi je sodišče jasno presodilo, da je 20-letno obdobje hrambe osebnih podatkov v podatkovni zbirki, ki vsebuje podrobne podatke o pritožnikovi identiteti in osebnosti, predolgo, predvsem zato, ker pritožnik ni bil nikoli obsojen na sodišču, ter da v praksi ni bilo nobene možnosti, da bi pritožnik dosegel izbris svojih osebnih podatkov iz te podatkovne zbirke.

Zato sklepno IP poudarja, da je tako ESČP kot Ustavno sodišče v primerljivih zadevah že presodilo, da je ureditev, ki omogoča trajen ali nesorazmerno dolg rok hrambe osebnih podatkov osumljenih,

¹⁷ Prim. sklepne predloge generalnega pravobranilca v zadevi C-118/22 z dne 15. junija 2023, 73. in 74. točka.

¹⁸ Prim. Prav tam, 36. točka obrazložitve.

vendar pravnomočno neobsojenih posameznikov v evidencah policije, ki ne morejo učinkovito uresničiti pravice do izbrisa podatkov po preteku namena njihove hrambe, ki je predvsem v lažjem odkrivanju in preiskovanju kaznivih dejanj, v nasprotju s pravico do varstva osebnih podatkov iz prvega odstavka 38. člena Ustave, pravico do spoštovanja svojega zasebnega in družinskega življenja iz 8. člena EKČP in z domnevo nedolžnosti iz 27. člena Ustave.

Sklepno

Na podlagi obrazloženega IP meni, da obstoječa zakonska ureditev v 129. členu ZNPPol nasprotuje prvemu odstavku 38. člena Ustave ter 8. členu EKČP.

Zato IP

predlaga,

da Ustavno sodišče na podlagi ZUstS oceni ustavnost 129. člena ZNPPol, ugotovi njegovo neskladnost z Ustavo ter naloži Državnemu zboru odpravo tega neskladja v razumnem roku.

Mojca Prelesnik, univ. dipl. prav.,
informacijska pooblaščenka